

MERDEKA

Nr 36 - april 2008

ÖSTTIMOR

Information

President Ramos-Horta sårad, rebelledare dödad

Den 11 februari avslutades ett kapitel i Östtimors moderna historia - den förre chefen för Östtimors militärpolis Alfredo Reinado, som sedan maj 2006 gjort uppror och lett deserterade soldater, sköts till döds vid ett angrepp mot Östtimors presidents José Ramos-Hortas bostad.

Ramos-Horta sårades allvarligt av en av Reinados anhängare.

Premiärminister Xanana Gusmão utsattes också för vad som kan betecknas som ett kidnappningsförsök.

Angreppen

Först betecknades händelserna på morgonen den 11 februari som ett kupp-försök. Senare har tolkningen ändrats, men syftet med attackerna är fortfarande oklart. Däremot tycks det faktiska händelseförloppet vara klarlagt.

Tidigt på morgonen kom majoren Alfredo Reinado med ett antal anhängare i två bilar till Ramos-Hortas bo-

stad på en höjd ovanför huvudstaden Dilis hamn. De avväpnade vakterna och trängde in i huset. Presidenten var inte hemma, han var nere vid stranden för sin vanliga joggingtur tillsammans med två livvakter. Avlösningen för de avväpnade vakterna kom tidigare än vanligt till huset. Skottlossning uppstod. En av dem kände igen Reinado inne i huset och sköt honom i huvudet med sitt automatgevär, eftersom han bar en skottsäker väst. Eldstriden varade ungefär en halvtimme.

Redan när Reinado och hans män trängde in i huset ringde Ramos-Hortas 17-åriga niece, som arbetade som hembiträde i huset, till honom och berättade om attacken. Ramos-Horta blev också informerad om eldstriden av en förbipasserande utlänning som hört och sett eldstriden och erbjöd honom skjuts. Ramos-Horta tackade nej och begav sig skyndsamt till fots tillbaks till sitt hus. När han kom fram strax före klockan sju blev han skjuten och sårad. Angriparna flydde och Ramos-Horta kördes till ett australiskt sjukhus vid Dilis flygplats. Efter en första behandling flögs han på kvällen till Darwin i Australien. Utöver Ramos-Horta sårades en av hans livvakter.

Knappt en timme efter angreppet mot Ramos-Hortas

Fortsättning på sida 4

**Nyheter från Östtimor,
Västpapua, Aceh och Indonesien**

Merdeka & ÖsttimorInformation

President Ramos-Horta sårad, rebelledare ...	1
Redaktören har ordet	3
FN-mandatet förlängt ett år	3
Östtimorkommittén undertecknar brev	6
Brev till Australiens ambassadör	7
Tvångsmarsch 1981 slutade i massaker	8
Årsmöten	8
Något om Östtimors klimat	8
Material om Västpapua och Östtimor	8
Ett år som civilpolis i Östtimor	9
Västpapua och Papua Nya Guinea	10
Arresteringar i Västpapua	10
Amerikansk kongressledamot besöker Väst...	11
Acehs återuppbyggnad ej problemfri	12
110 kyrkor stängda inom tre år	12
Den leende generalen ler inte mer	13
Hårt straff för RMS:s dansgrupp	14
Östtimormöte	15
Kortfakta Västpapua och Östtimor	16

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Ickekommersiell-Inga bearbetningar 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/> eller skicka ett brev till Creative Commons, 171 Second Street, Suite 300, San Francisco, California, 94105, USA.

Prenumeration 125 kronor för 4 nummer
Lösnummer 35 kronor
Östtimorkommittén
c/o Pollák
Wiboms v 12, 2 tr
171 60 SOLNA
Tel 08-27 24 27
epost pren@osttimorkommitten.se
Plusgiro 1 81 92-5

Merdeka & ÖsttimorInformation

Ansvarig utgivare:
Gabriel Jonsson

Redaktör:
Gabriel Jonsson

Redaktionsadress:
Gabriel Jonsson
Råsundavägen 24, 2 tr
169 67 SOLNA
redaktor@osttimorkommitten.se
Tel 08-33 62 47

Layout:
Östtimorkommittén

Adresser:
Föreningen ett Fritt Papua
c/o Jonsson
Råsundavägen 24, 2 tr
169 67 SOLNA
Plusgiro 4 19 12 84-1

Östtimorkommittén
c/o Jonsson
Råsundavägen 24, 2 tr
169 67 SOLNA
Plusgiro 1 81 92-5

Tryck:
Daus Tryck & Media AB

ISSN Nr: 1402-2559

Annonspriser på begäran

A 2008-04-11

Redaktören har ordet

Den 11 februari utsattes Östtimors president José Ramos-Horta och premiärminister Xanana Gusmão för attacker som var dirigerade av rebelledaren Alfredo Reinado och hans män. Gusmão undkom oskadd men Horta blev allvarligt skottskadad. Östtimorkommittén skickade den 21 februari ett brev till Horta med förhoppningar om att han ska tillfriskna. Lyckligtvis överlevde han skottskadorna efter att ha opererats i både Dili och i Darwin. Horta vistas fortfarande i Australien och det är i skrivande stund oklart när han kan återgå till sitt ämbete.

Händelseförloppet kring attackerna är klarlagda, men motiven som låg bakom dem är ännu höljda i dunkel. Och att Reinado sköts ihjäl i samband med attacken mot Horta gör det ännu svårare att få ett svar på detta mysterium. Händelserna den 11 februari och det politiska spelet som föregick dem är huvudtemat i detta nummer. Med tanke på det instabila läget, är det glädjande att, som vi skriver, mandatet för FN-missionen i februari förlängdes för ytterligare ett år.

Under de senaste månaderna har kommittén under-tecknat brev inom ramen för internationella kampanjer och skrivit ett eget. I november undertecknades ett brev riktat till FN:s säkerhetsråds delegation inför avresan till Östtimor och i december ett ställt till FN:s general-sekreterare Ban Ki-Moon inför hans besök, båda med krav på rättvisa för offren för våldet under 1999. Den beryktade östtimoresiske milisledaren Eurico Guterres, som är den ende av de 18 personer som i Indonesien ställts inför rätta för våldsvågen 1999 som har dömts till fängelse, frigavs den 5 april av högsta domstolen. Motiveringen var att han inte hade befälsansvar och därför inte kunde hållas ansvarig för våldet. Frigivningen visar entydigt att ingen rättvisa har skipats.

I februari undertecknade kommittén ett brev riktat till regeringarna i Östtimor och Japan med anledning av årsdagen av Japans invasion av Östtimor den 20 februari 1942. Det ställde krav på att en undersökning ska göras

av det sexuella våldet under den japanska ockupationen av Östtimor 1942-1945 och att offren ska få kompensation för övergreppen. I februari överlämnades ett brev utarbetat i samarbete med svenska Amnesty och RFSU (Riksförbundet för sexuell upplysning) till Australiens ambassad med krav på förändringar av landets bistånd till Östtimor. Brevet författades efter att frågan hade behandlats i pressen i Australien.

Till innehållet hör även redogörelser för Östtimorkommitténs och FFP:s årsmöten i mars. De följdes av ett föredrag av Magnus Pålsson som arbetade som civilpolis i Östtimor 2007-2008. En tillbakablick på den indonesiska militärens kampanj för att driva fram motståndsmän 1981 är med.

Indonesiens expresident Suharto (1966-1998) avled den 27 januari, något som knappast uppmärksammades i svensk press. Vi har med en längre artikel om Suharto och hans regeringstid som ju i hög grad präglades av våld. De övriga artiklarna om Indonesien handlar om relationerna mellan kristna och muslimer och arresteringar av en dansgrupp som 2007 krävde självständighet för Republiken Sydmoluckerna.

Som tidigare noterats är utvecklingen i Aceh efter tsunamin och fredsavtalet som ingicks i augusti 2005 positiv. Under 2007 har det emellertid, som framkommer i detta nummer, visat sig att freden ännu inte är säkerställd. Kompromissförmåga och tålmodigt arbete från alla parter krävs för att konsolidera fredsprocessen.

När det gäller Västpapua tar vi för första gången upp relationerna med Papua Nya Guinea. De västpapuanska flyktingarna i Papua Nya Guinea lever under svåra villkor samtidigt som regeringens politik präglas av ovilja att utmana Indonesien, en situation som således liknar den Östtimor befinner sig i. Vi belyser även den senaste händelseutvecklingen i Västpapua som i vanlig ordning är dystert.

Gabriel Jonsson

FN-mandatet förlängt ett år

Den 25 februari - dagen innan mandatet för UNMIT (United Nations Mission in Timor-Leste) skulle gå ut - antog FN:s säkerhetsråd enhälligt en resolution som förlänger mandatet till den 26 februari 2009. Missionens nuvarande storlek ska bestå. Säkerhetsrådet fördömde skarpt attackerna mot president José Ramos-Horta och premiärminister Xanana Gusmão den 11 februari som

ett angrepp på landets lagliga institutioner och uppmanade regeringen att ställa de ansvariga inför rätta. Rådet uppmanade Östtimors regering att i samarbete med UNMIT fortsätta arbeta för en omfattande översyn av den framtida rollen för landets poliskår och UNMIT att bistå regeringen i arbetet med att förstärka poliskåren.

Gabriel Jonsson

Om Du vill få de ebrev som Östtimorkommittén ibland skickar ut, ska Du skicka ett ebrev om det till info@osttimorkommitten.se, eller, om Du läser det här på Östtimorkommitténs webbplats, klicka på *Kontakta oss*.

Fortsättning från sidan 3

hus trängde en grupp rebellsoldater in i premiärminister Xanana Gusmãos hus 10 km utanför Dili. Gruppen leddes av löjtnant Gastao Salsinha, som varit petitionärernas talesman. Kirsty Sword Gusmão, Xananas australiskfödda fru, fick sina tre små barn att krypa under sängen. Gusmão själv hade redan lämnat hemmet för att i en bilkonvoj bege sig in till Dili, eftersom han klockan 06:15 blivit underrättad om attacken mot Ramos-Horta. När rebellerna upptäckte detta sköt de ett skott i luften, kanske som en signal. Ty Gusmãos bil gensköt, en bil framför den stannade för att stoppa den och då besköt den från sidan av vägen. Gusmãos chaufför rammade sig till fri väg och fortsatte 6 km. Där lämnade han, Gusmão och den beväpnade livvakten bilen och tog sig till fots på en omväg vidare en bit. Där hämtades de upp av den fjärde bilen i Gusmãos bilkonvoj som tog dem till Dili utan skador.

Ramos-Hortas tillstånd

Ramos-Hortas skador var mycket allvarliga och han hölls nedsövd i över en vecka och opererades flera gånger. Två skott hade träffat honom, det ena hade gått genom bröstkorgen och han hade förlorat mycket blod. Ramos-Horta är nu utskrivna från sjukhuset i Darwin, men måste stanna i Darwin flera veckor till. Han ser tård och avmagrad ut, men går själv och minns alla detaljer i händelserna efter att han blev skjuten.

Bakgrund

Hur har det kommit till denna vändpunkt i den kris som drabbat Östtimor sedan början av år 2006?

Premiärminister Alkatiris avgång på sommaren 2006 var nog krisens höjdpunkt. Läget har blivit allt lugnare. Under våren och sommaren 2007 genomfördes president- och parlamentsval utan större svårigheter. På hösten och vintern 2007 pockade dock "fallet Reinado" på allt mer uppmärksamhet.

Låt mig ge en kort rekapitulation av händelserna med betoning på Reinados roll. Kom dock ihåg att över 100.000 timoreser lämnat sina hem under krisen! Många av dessa hade fått dem och alla sina tillhörigheter förstörda.

I februari 2006 kom ett utbrett missnöje med till exempel befordringar bland många soldater upp till ytan. Det var främst soldater, som var från de västra delarna av Östtimor och inte varit i gerillan, som ansåg sig diskriminerade. Regeringen avskedade slutligen soldaterna i mars-april. De utlyste några demonstrationsdagar och den sista den 28 april urartade i våldsamheter. Ungdomsgång drog omkring, brände hus och misshandlade människor. Tusentals flydde från sina hem.

Den 4 maj deserterade Reinado tillsammans med 20 av sina tungt beväpnade män efter att ha anklagat den dåvarande premiärministern Mari Alkatiri (Fretilin) för att ha beordrat honom att skjuta mot civila. Reinado anklagas för att ha skjutit mot soldater i den östtimoresiska armén F-FDTL.

Reinado greps av eller överlämnade sig den 25 juni i Dili till australiska soldater. Dessa hade kallats in av regeringen och presidenten i början av maj. Reinado var misstänkt för mord.

Alkatiri tvingades avgå i slutet av juni efter att dåvarande presidenten Gusmão hotat att avgå och dåvarande utrikesministern Ramos-Hortas avgått.

Den 30 augusti avvek Reinado mystiskt ur Becorafängelset i Dili tillsammans med ett 50-tal andra fångar.

Regeringen, då ledd av Ramos-Horta som premiärminister, ville lösa problemet Reinado snarare genom förhandlingar än våld, varför regeringsrepresentanter vid upprepade tillfällen, bland annat i december 2006, förhandlade med Reinado. I slutet av februari 2007 överföll Reinado och hans beväpnade män en polisstation i Maliana-distriktet nära gränsen till Västtimor och stal automatvapen, ammunition och uniformer. Reinado hävdade att polischefen frivilligt överlämnade vapnen till honom. President Gusmão bad australiensarna att gripa Reinado. Ett stort anlagt försök av australisk trupp att med understöd av bland annat helikoptrar gripa Reinado i Same 50 km söder om Dili i mars 2007 resulterade i att han undkom, men att fem av hans anhängare dödades. Reinado hade även därefter många kontakter med media, bland annat en videointervju i oktober-november 2007.

Efter kritiken av Alkatiri kritiserade Reinado senare också Ramos-Horta och slutligen också sin tidigare idol Gusmão, som han anklagade för att vara inkompetent och ha svikit sitt folk. I december 2007 spred Reinado en DVD i vilken han anklagar sin tidigare idol Gusmão för att vara "hjärnan" bakom krisen 2006.

Den 16 december 2007 uteblev Reinado från ett överenskommet möte med regeringen i Dili och i en radiointervju den 17 förklarade han att det berodde på att regeringen inte hade tillgodosett tre krav:

1. bekräfta hans status
2. upphäva arresteringsordern mot honom
3. frisläppa två av hans män ur Becorafängelset.

Senare förklarade Reinado att han aldrig kommer att ställa upp inför en civil domstol eftersom han inte dödat några civila utan bara skulle inställa sig inför en militärdomstol med östtimoresiska domare.

Den 13 januari 2008 möttes Reinado och Ramos-Horta i Maubisse. Ingenting mer har offentliggjorts om mötet.

Så sent som den 24 januari sade statssekreteraren för säkerhet, trots att Reinado inte inställt sig till ett domstolsförhör och att detta skjutits upp till den 3 mars, att han såg det som positivt att Reinado var villig att förhandla.

Den 7 februari vid ett möte mellan Reinado och tre parlamentsledamöter stötte en australisk militärpatrull på Reinados grupp och dennes män avlossade skott i luften, vilket gjorde att australierna drog sig tillbaka. En del hävdar att detta var ett brott mot en tyst över-

enskommelse att australiensare inte skulle närma sig Reinado och hans grupp.

Enligt den australiska tidningen *The Age* så kunde Reinado till och med resa ganska fritt. I maj 2006 ska han ha blivit intervjuad i en TV-studio i Jakarta.

Vem var Reinado?

Som barn fördes Reinado under den indonesiska ockupationen av Östtimor bort till Indonesien, där han tvingades arbeta under slavliknande förhållanden. Senare kom han till Australien. 1997 träffade han genom motståndsrörelsen CNRT José Ramos-Horta. Han återvände 1999 till Östtimor och gick 2002 med i armén. En del av sin militära utbildning fick Reinado i Australien.

Vid oroligheterna i april-maj 2006 var Reinado chef för det östtimoresiska försvarets militärpolis.

Reinado har av många karakteriserats som en skrytsam "äventyrare". Han blev 41 år gammal, fast uppgiften är, som så mycket annat när det gäller Reinado, osäker.

Petitionärerna

De soldater som i början av 2006 visade sitt missnöje skrev också en petition till Gusmão, som då var president och därmed överbefälhavare. Därför kallas de petitionärerna. För övrigt så motsatte sig Gusmão avskedandet av soldaterna.

Den 2 mars hade 612, det vill säga nästan alla, petitionärer samlats i Dili beredda till överenskommelse med myndigheterna.

Analys

Låt oss börja med att konstatera att Reinado enligt många uppgifter åtnjöt en hel del folkligt stöd, särskilt bland unga i de västra delarna av Östtimor. Många arbetslösa, fattiga ungdomar, som inte ser någon framtid för sig, såg honom som en kultfigur och hade hans porträtt på bärbara datorer och som grafitti runt om i Dili. Begravningen i Dili var också nästan en hjältes.

Den första tolkningen av angreppen på Ramos-Horta och Gusmão som ett kupp försök är knappast trolig. En annan tolkning är att det var kidnappningsförsök. Ett tredje kanske lite mer troligt alternativ är att Reinado ville fortsätta förhandla. Ännu troligare är kanske att han bara ville göra en "uppvisning" av sin makt. Orsaken skulle vara att han dels kände att stödet från petitionärerna började svikta, dels mer och mer tappat kontakten med verkligheten. Petitionärerna hade visat sig beredda att förhandla med regeringen och redan avtalat ett möte.

Men problemet Reinado är snarast ett symptom. I en platsannons från FN:s utvecklingsprogram (UNDP) dagarna före attackerna (7 februari) står det:

"Det råder stor överensstämmelse om att händelserna sedan början av 2006 är mer än en kortvarig politisk kris. Den var komplex med poli-

tiska, institutionella, historiska, sociala och ekonomiska dimensioner. Det är allmänt erkänt att det är djupt liggande problem bakom krisen och att dessa problem måste klart identifieras och angripas om inte Östtimor ska upprepa de senaste månadernas plågsamma efarenheter."

Ett annat citat:

"Genom att Reinado angrep två av nationens hjältar, kommer det att bli svårt för hans anhängare att göra honom till en politisk martyr. De har, även under Salsinhas ledarskap, hamnat i ett politiskt omöjligt läge."

Personlig tolkning

Jag har personligen två möjliga tolkningar av hela krisen.

Som premiärminister var Fretilins Alkatiri alltför mycket vänsterinriktad. Därför skulle han bort. Hur det egentligen gick till och om det var en komplott och vilka som eventuellt låg bakom dem är inte så intressant.

Den andra möjliga tolkningen är att den dåvarande inrikesministern Rogerio Lobato kanske förberedde en "klassisk" kommunistisk kupp. Han hade kontroll över polisen och skaffade nya vapen till polisen. Så grep ju kommunisterna makten i Centraleuropa efter andra världskriget. Lobato kan ha handlat med eller utan Alkatiris vetskap. Gusmão och Ramos-Horta kan ha upptäckt hotet och agerat mot det, eventuellt med hjälp av Reinado, som chef för militärpolisen. Men något gick snett och de "släppte", distanserade sig från, Reinado. Det skulle kunna förklara varför Gusmão och Ramos-Horta var så anslagna om att förhandla med Reinado. Han skulle ju därigenom kunna ha en hållhake på dem. Angreppet på polisstationen i februari 2007 blev dock för mycket.

Vad händer nu?

Det undantagstillstånd som utfärdades omedelbart efter angreppen har förlängts och gäller fortfarande i skrivande stund, även om det lättats upp.

Östtimors polis och militär söker nu resten av gruppen som deltog i angreppen, särskilt Salsinha som säger sig ha tagit befälet över gruppen efter Reinados död. Salsinha var petitionärernas talesman under våren 2006.

Helt enligt konstitutionen tillförordnades först parlamentets vice talman, Vicente Guterres, och senare dess talman Fernando 'Lasama' de Araujo som president.

Omedelbart efter attackerna skickade Australien en förstärkning på 340 soldater och poliser till Östtimor.

Regeringen har genom Reinados död fått ett utmärkt tillfälle att ta itu med både problemet med petitionärerna och säkerheten.

Det är oroande att Reinados popularitet är så stor även efter de misslyckade angreppen mot Ramos-Horta

och Gusmão.

Förhoppningar

Reinado har ju varit ett orosmoment både för regeringen och den huvudsakligen australiska internationella stabiliseringsstyrkan. Det är borta nu. Det öppnar för en lugnare utveckling.

Regeringen måste dock handla för att lösa problem efter problem och kunna visa på framgångar och påtagliga förbättringar av levnadsförhållandena, annars kommer den att förlora det mesta av sitt folkliga stöd.

Petitionärernas situation måste till exempel lösas snabbt och med storsinnet för att kunna avföras från dagordningen.

Dessa problem behöver lösas för att man ska kunna öka säkerheten, så att internflyktingarna kan återvända till sina hem eller snarare så att flyktinglägren kan

stängas. Därefter måste det verkligen stora problemet, den ekonomiska utvecklingen och arbetslösheten, angripas. Ungdomsarbetslösheten är katastrofal och barn och ungdomar utgör en mycket stor del av befolkningen.

Avslutning

Lyckligtvis tycks Ramos-Horta klara sig utan större men liksom Östtimors unga demokrati. Den svåra belägenheten för det överväldigande flertalet av Östtimors befolkning kvarstår dock.

De direkta följderna av angreppen den 11 februari, jakten på Salsinha och de andra deltagarna samt rättgångarna, är inte över än. Tyvärr är det inte troligt att vi någonsin får veta hela sanningen i och med att Reinado är död. Och det kommer nog att visa sig vara ett problem för Östtimor för lång tid framöver.

Tommy Pollák

Östtimorkommittén undertecknar brev

Östtimorkommittén undertecknade i november ett brev från Australian Coalition for Transitional Justice in East Timor, East Timor and Indonesia Action Network i USA och TAPOL, the Indonesia Human Rights Campaign i Storbritannien riktat till FN:s säkerhetsråds delegation inför besöket i Östtimor och i december ett brev från dem ställt till FN:s generalsekreterare Ban Ki-Moon inför hans besök, båda med krav på rättvisa.

Ingen rättvisa skipad

Brevet som skrevs inför delegationsbesöket i november påminner om resolutioner antagna i säkerhetsrådet med krav på att de ansvariga för övergreppen i Östtimor 1999 ska ställas inför rätta. Inga undersökningar pågår av brott begångna före 1999.

Brevet understryker att både ad hoc-domstolen i Jakarta och ländernas gemensamma sannings- och försoningskommission helt har misslyckats med att skipa rättvisa i enlighet med internationell lag. Detta tillstånd av straffrihet bidrog till krisen i Östtimor 2006, eftersom många människor tror att de kan begå mord och andra brott utan att bli bestraffade. Om rättvisa rättsliga processer skulle äga rum, skulle det underlätta såväl en nationell försoning som en försoning mellan Östtimor och Indonesien. Brevet refererar till möjligheten att upprätta en internationell domstol om Indonesien ej förmår att själv ställa de ansvariga för övergreppen 1999 inför rät-

ta. En annan möjlighet som nämns är att fullfölja de rättsprocesser som FN har inlett i Östtimor. Både kyrkan och civilsamhället i Östtimor är positiva till att de rättsliga processerna mot de ansvariga genomförs medan ledningen är obenägen att utmana Indonesien.

Liknande innehåll till FN-chefen

Brevet till Ban Ki-Moon har ett liknande innehåll men uppmanar även generalsekreteraren att i FN debattera den rapport som FN:s kommission för mottagande, sanning och försoning lagt fram. Rapporten tar bland annat upp möjligheten att upprätta en internationell domstol. Brevet uppmanar också generalsekreteraren att driva på de rättsprocesser som FN har inlett i Östtimor - "rättvisa måste råda i stället för straffrihet" såsom företrädaren Kofi Annan sade vid ett besök på kyrkogården i Liquica i februari 2000.

Slutligen undertecknade kommittén i februari till årsdagen av Japans invasion av Östtimor den 20 februari 1942 ett brev utarbetat av Japan East Timor Coalition. Det var riktat till regeringarna i Japan och Östtimor och ställde krav på att en undersökning ska göras av det sexuella våldet under den japanska ockupationen av Östtimor 1942-1945 och att offren ska få kompensation för övergreppen.

Gabriel Jonsson

Merdeka & ÖsttimorInformation ges gemensamt ut av Föreningen ett Fritt Papua och Östtimorkommittén. Tidskriften skickas till de två föreningarnas medlemmar, prenumeranter, bidragsgivare samt media och beslutsfattare. Därför behöver de två föreningarna allt stöd de kan få till utgivningen. Ge bort en prenumeration eller stöd tidningen ekonomiskt genom att skicka ett bidrag till plusgirokonto 1 81 92-5 och ange *Merdeka* på talongen. Du får också gärna sätta in en annons.

Brev till Australiens ambassadör

Sydney Morning Herald publicerade den 31 december artikeln "Aid restrictions are killing the women of East Timor" som kan erhållas från undertecknad. Därför utarbetade Östtimorkommittén i samarbete med svenska Amnesty och RFSU (Riksförbundet för sexuell upplysning) nedanstående brev som överlämnades till ambassaden den 11 februari. Det är riktat till Australiens ambassadör i Sverige, Howard Brown, och ställer krav på förändringar av landets bistånd till Östtimor.

Dear Mr. Ambassador,

East Timor has since independence fought a hard struggle to build a new state. One of the country's many problems is individuals' lack of access to contraception to prevent mistimed and unwanted pregnancy and the high maternal death rate. According to the attached article - 'Aid restrictions are killing the women of East Timor', *Sydney Morning Herald*, 31 December 2007 - Australia's 1996 guidelines on family planning are inappropriate to the task of alleviating these problems.

The article states: "The AusAID family planning guidelines ... forbade any organisation that accepts Australian aid dollars from providing, recommending or even supplying information on abortion - even when to do so may save the woman's life. Funded organisations are also restricted as to the types and methods of contraceptives they can suggest." The article further states that a May 2007 paper by the All-Party Parliamentary Group on Population and Development demanded that the family planning guidelines be abolished and explained that the foreign affairs minister has the power to change the AusAID conditions.

Under the United Nations Convention on the Elimination of all Forms of Discrimination against Women, women have the right to decide freely and responsibly on the number and spacing of their children and to have access to the information, education and means to enable them to exercise this right. At the 1994 International Conference on Population and Development, the Australian government - among over 180 others - agreed that reproductive health includes "the right of men and women to be informed and to have access to safe, effective, affordable and acceptable methods of family planning of their choice" and that "all Governments and relevant intergovernmental and non-govern-

mental organizations are urged to strengthen their commitment to women's health, to deal with the health impact of unsafe abortion as a major public health concern and to reduce the response to abortion through expanded and improved family planning services." (Programme of Action paragraphs 7.2 and 8.25).

East Timor's Law No.23 of 1992 regarding health permits termination of pregnancy "in an emergency situation as an effort to save the life of pregnant mother and/or her foetus." Similarly, the laws of almost all countries permit abortion in a range of circumstances. AusAID's current family planning guidelines appear to prevent the government of East Timor from providing safe abortion within the parameters of the country's laws. The United Nations Committee on Economic, Social and Cultural Rights has stated that "the realization of women's right to health requires the removal of all barriers interfering with access to health services, education and information, including in the area of sexual and reproductive health" and has called for "remedial action to address the problems of clandestine abortions, unwanted pregnancies and the high rate of maternal mortality." The United Nations Committee has expressed concern about "the unavailability of abortion in practice when the law permits it."

We fully support the All-Party Parliamentary Group on Population and Development's view that the current AusAID family planning guidelines be abolished. Australia's aid policies should instead seek to respect, protect and fulfil the human rights of women and children in Timor-Leste and elsewhere in the world.

We would like His Excellency to convey our message to the Australian Foreign Ministry. Thank you very much for your attention.

Gabriel Jonsson
Chairman, Swedish East Timor Committee

Ann Svensén
Director of External Relations, The Swedish Association for Sexuality Education

Maja Åberg
Information and Advocacy Officer, Amnesty International, Swedish section

Prenumerera på kommande fyra nummer av *Merdeka & ÖsttimorInformation* genom att sätta in prenumerationsavgiften 125 kronor på plusgirokonto 1 81 92-5 och ange *Pre numeration*, namn och adress på talongen.

Tvångsmarsch 1981 slutade i massaker

År 1981 genomförde den indonesiska militären en berömd kampanj runt hela Östtimor till vilken enligt FN:s kommission för mottagande, sanning och försoning 60.000 civila östtimoreser i alla åldrar tvångsrekryterades som "vandrande sköldar" ("fence of legs"). Syftet med marschen var att driva fram motståndsmän, framförallt Xanana Gusmão, men den resulterade i otaliga civila dödsoffer till följd av sjukdomar och massaker. Eftersom de flesta bönderna inte kunde plantera sina grödor, ledde kampanjen även till svält.

Enligt dåvarande biskopen, Monsignor Costa Lopes, dödades 500 människor i massakern i Lacluta i september medan indonesiska myndigheter bara uppgav döds-

siffran 70. En motståndsmän uppger att han såg indonesiska militärer döda civila framför sina ögon. Under kampanjen fann den indonesiska militären betydligt fler bybor än motståndsmän som gömde sig i djungeln. Sannolikt avslöjade många östtimoreser inte var motståndsmännen befann sig. Kampanjen var inte den enda under ockupationsåren 1975-1999 då civila tvingades delta i militära kampanjer. De som vägrade delta bestraffades hårt.

Gabriel Jonsson

Källa: Sian Powell, "Forced march ended in massacre," *The Australian*, 19/1 2006

Årsmöten

Östtimorkommittén och Föreningen ett Fritt Papua (FFP) höll båda årsmöten i Solidaritetsrörelsens Hus i Stockholm den 15 mars. Hela Östtimorkommitténs styrelse blev omvald:

Gabriel Jonsson, ordförande
Tommy Pollák, kassör
Hendrik Amahorseja
Eva Goës
Thomas Johansson

Även FFP:s styrelse valdes om:

Hendrik Amahorseja, ordförande
Gabriel Jonsson, kassör
Gustaf Görfelt
Daniel Kafiar
Ruben Maury
Anders Uhlin

Efter årsmötena talade Magnus Pålsson, som arbetat som civilpolis i Östtimor, om sitt arbete (se separat artikel).

Gabriel Jonsson

Något om Östtimors klimat

Östtimors klimat är ett typiskt monsunklimat med en regnperiod från december till mars med stora lokala geografiska variationer. Årsnederbörden varierar mellan 500 och 1.500 mm i den relativt torra nord och mer än 2.000 mm i den relativt våta söder. Lokala variationer är vanliga eftersom Östtimor är överraskande varierat ekologiskt sett för ett så litet land. Nederbörden kan vara mycket oregelbunden. Till exempel får Dili ibland 30% av årsnederbörden på en enda dag.

I Östtimor uppträder torka, ibland kallade El Niño,

ganska regelbundet. Sådana torrperioder uppkommer omkring vart fjärde år. Nederbörden minskar ända upp till 50% och dessutom försenar torkan regnperioden med två till tre månader, vilket orsakar svårigheter för jordbruket. Torkan 2002/2003 minskade skörden med omkring 21%.

Källa:

Lundahl, Mats & Sjöholm, Fredrik "A year of Turmoil: Timor-Leste 2006-2007", Sida Country Economic Report 2007:5, SIDA38552en.

Material om Västpapua och Östtimor

Föreningen ett Fritt Papua och Östtimorkommittén har omfattande samlingar av material om Papua och Östtimor. Om Du söker någon information om dessa

länder, så är Du välkommen att kontakta oss. Adresser och telefonnummer finns på sidan 2.

Ett år som civilpolis i Östtimor

Magnus Pålsson arbetade från mars 2007 till februari 2008 som civilpolis i Östtimor. Han var en av fem svenska civilpoliser under denna period; nu är de fyra. Under halva tiden arbetade han i Dili och under den andra i Baucau. I Dili arbetade han först tre månader som livvakt inom UNPOL (United Nations Police) som har till uppgift att upprätthålla lag och ordning samt utbilda den inhemska poliskåren. Denna kår upphörde att fungera under oroligheterna 2006 varvid FN-poliser tog över dess uppgifter. Arbete pågår för att bygga upp den inhemska polisen. FN har en viktig roll i Östtimor men det förekommer att FN-anställda har fel kompetens - många av dem är administratörer och kompetens är inte alltid det avgörande vid tjänsteställningar.

Från november 2007 arbetade Magnus med livvaktsskydd. Han arbetade tillsammans med och handledde utbildningen av tio personer samt 15 personer med ansvar för den fasta bevakningen runt parlamentet. Enligt Magnus behöver Östtimors poliskår mycket stöd: kunskapsnivån är låg och avrapporteringen efter utförda uppdrag är bristfällig. När det gäller brottsfall görs ej förhör samma dag av förövare och offer. Det är ont om motorfordon och poliserna bär ej enhetlig uniform. Poliskåren är toppstyrd och därmed administrativt tungrodd. Han berättade att det i Baucau fanns ett visst motstånd mot samarbete med FN-polisen. Den lokala polisen ville inte vara ute innan något hände medan Magnus uppfattning var att patrullering gav lokalkännedom.

Gängbråk och bränder

Vid ankomsten i mars 2007 var det mycket gängbråk och bränder. Rebelledaren Alfredo Reinado försvann då - under Magnus tjänstgöringstid var oklarheterna kring Reinado många. Det var i allmänhet lugnt under presidentvalet. Det framkom att våldet i landet är styrt och sanktionerat uppifrån. Uppgifter cirkulerar om att våldet kan vara betalt. Från och med i maj arbetade Magnus i Baucau, där läget var lugnt under parlamentsvalet. Efter regeringsbildningen i augusti blev det dock oroligt med bränder, slagsmål och rån under en-två veckor. Stenkastning förekom ofta.

När attackerna mot president José Ramos-Horta och premiärminister Xanana Gusmão ägde rum den 11 februari var Magnus i Australien. Vid hemkomsten en vecka senare var det färre människor på gatorna och det var fler poliser och militärer, men i övrigt var det lugnt. Syftet med attackerna är ett mysterium. Om det var fråga om en kupp, var den dömd att misslyckas på grund av de begränsade resurserna som gärningsmännen förfogade över. De skulle inte ha blivit accepterade vare

sig inom eller utanför landet, även om kuppen hade lyckats. Mera troligt var det fråga om ett kidnappningsförsök men det skulle knappast ha blivit godtaget på sikt.

Fattigt land

Fattigdomen är utbredd och arbetslösheten hög. Därför lever många på landsbygden av självhushåll. Under sommaren 2007 erbjöds människor arbete med att reparera vägar i Baucau under två veckor för två dollar per dag, något som många blev lockade av. Många människor vill att oljeintäkterna ska användas för att få i gång ekonomin.

Det finns 100.000 internflyktingar, varav 30.000 i Dili. Flyktingarna lever under svåra villkor. Befolkningarna i Östtimor och Indonesien är välvilligt inställda till varandra, även om ju många drabbades av den indonesiska ockupationen. Uppfattningen finns att den indonesiska ockupationen gav många människor utbildning och arbete. Under den portugisiska tiden däremot hade kolonialstyret bara gynnat en liten elit.

Frågestund

Magnus hade genomgått utbildning i Sverige före avresan men fick även utbildning på plats. Vid polisskolan i Östtimor bedrevs ingen grundutbildning medan Magnus var där men repetitionsutbildning och fortbildning genomfördes. I stället hade polisen utbildats under tidigare FN-missioner. Nu är 1,500 FN-poliser på plats i Östtimor. FN-missioner är i många länder ett karriärsteg för människor som deltar i dem. Arbetet är också ekonomiskt fördelaktigt. Omkring 40 länder deltar i FN-missionen i Östtimor. Datoriseringsgraden inom polisväsendet är låg.

Ett syfte med nedbränningarna av hus är att förstöra egendom. Ett annat är att tvinga iväg människor. Skjutvapen är inte så vanliga men slangbeller som man skjuter pilar med är vanliga. Det finns emellertid före detta gerillasoldater som har behållit sina vapen. Gängbråken kräver ofta dödsoffer. Brottsligheten yttrar sig även i rån och misshandel.

Eftersom inhemska entreprenörer saknas i Östtimor är bland annat kineser, australier, portugiser och singaporianer verksamma inom ekonomin och det finns utlandsägda affärer. Utlänningar är välkomna i Östtimor. Våldet i landet riktar sig mot den inhemska befolkningen. Det finns fortfarande östtimoresiska flyktingar i Västtimor, där prisnivån är lägre än i Östtimor.

Gabriel Jonsson

Stöd människorna i Papua och Östtimor genom att bli medlem i Föreningen ett Fritt Papua eller Östtimorkommittén. Föreningarna arbetar för att sprida information om Papua och Östtimor. Medlemsavgiften är 150 respektive 200 kronor.
Prenumerera på Merdeka & ÖsttimorInformation. Sätt in 125 kr på plusgirokonto 181 92-5.

Västpapua och Papua Nya Guinea

Delningen av Nya Guinea beror endast på kolonialpolitik. Nederländerna besatte 1828 de västra delarna av ön medan de östra var koloniserade av Storbritannien 1884-1906 respektive Tyskland 1884-1921. År 1921 fick Australien i uppdrag av Nationernas Förbund att administrera hela östra Nya Guinea. Området blev en administrativ enhet 1949 och sedan självständigt 1975 under namnet Papua Nya Guinea (PNG). Vad gäller språk, kultur och sedvänjor är likheterna mellan PNG och Västpapua stora.

På grund av att Organisationen för ett fritt Papua (OPM), som alltsedan 1963 kämpar för ett fritt Västpapua, använder PNG som basområde för sina operationer mot den indonesiska militären är relationerna mellan Jakarta och Port Moresby spända. Befolkningen i PNG är positiv till självständighetskraven medan landets regering till varje pris vill undvika konfrontation med Indonesien. Attacker av den indonesiska militären längs gränsen och in i PNG har förekommit. Både OPM-män och civila har sökt en fristad där. Det har förekommit att regeringen utlämnat västpapuaner till Indonesien, av vilka en del har arresterats, torterats eller dödat.

Svårt för flyktingar i PNG

De första flyktingarna från Västpapua kom 1968. Under 1970-talet ingick även OPM-män bland flyktingarna. Flyktingar som hade dömts för brott mot lagarna i PNG återsändes till Västpapua. En stor flyktingvåg kom 1984. I slutet av 1980-talet och under 1990-talet upphörde PNG att tvångsrepatriera flyktingar. År 2003 meddelades dock att 96 familjer, som bedömdes att il-

legalt ha tagit sig över gränsen, skulle återsändas på grundval av gränssavtalet med Indonesien. Repatrieringarna blev emellertid inte av efter protester från FN:s flyktingkommission och den katolska kyrkan.

I juli 2007 uppgick antalet flyktingar från Västpapua i PNG till cirka 11.000 människor. De levde under prekära omständigheter - vattenförsörjningen var ett problem och markfrågor skapade spänningar med lokalbefolkningen. Omkring 150 västpapuaner levde då i exil, varav några i Sverige, men många länder är ovilliga att ta emot flyktingar. Alla flyktingar till PNG var först tvungna att vistas sex månader i lägret East Awin nära gränsen. Därefter fick de tillstånd att flytta och erhöll uppehållstillstånd. Efter åtta år kunde de ansöka om medborgarskap, förutsatt att uppehållstillståndet hade förnyats vart tredje år, något som i praktiken var omöjligt att göra på grund av de höga kostnaderna. Nyfödda barn registreras och får stanna, men erhåller ej medborgarskap vilket gör dem statslösa.

Enligt migrationslagen från 1978 måste flyktingarna för att få uppehållstillstånd följa lagen, inte bedriva politiska aktiviteter som kan äventyra relationerna med Indonesien, inte bosätta sig i gränsområdena, inte stödja OPM, inte engagera sig politiskt i PNG samt meddela adressbyten. Flyktingar som erhållit uppehållstillstånd har bland annat rätt att röra sig fritt, utom längs gränsen, att driva företag och att gå i skolan. De får återvända till Västpapua på egen bekostnad. Regeringen i PNG uppmanar flyktingarna att återvända på frivillig basis: 3.905 flyktingar har återvänt till Västpapua sedan 1985.

Gabriel Jonsson

Arresteringar i Västpapua

Den 13 mars arresterade polis tolv personer i staden Manokwari. De demonstrerade mot lagen från 2007 som förbjuder västpapuaner att visa "separatistiska" symboler, inklusive flaggan "Morgonstjärnan". Den här demonstrationen krävde en folkomröstning angående Västpapas politiska status, riktade sig emot 2001 års lag om speciell autonomi och klagade över att befolkningens levnadsvillkor inte har förbättrats.

Human Rights Watch rapporterade att bland de arresterade i Manokwari fanns en 16-årig pojke, men enligt nyheter den 25 mars hade han frigivits. Den 19 mars rapporterades från Jayapura att säkerhetsorgan hade arresterat fyra personer som hade deltagit i en liknande fredlig demonstration mot 2007 års lag. Den 25 mars arresterades en person vid namn Eli Kaiway för att ha deltagit i fredliga demonstrationer den 13 och 19

mars.

Domar väntas

De 17 arresterade personerna kommer sannolikt ställas inför rätta för brott mot lag 77/2007. De kan också anklagas för "makar" - "uppror" mot staten Indonesien. Tidigare dömdes västpapuaniska aktivister som öppet stödjer landets självständighet från Indonesien i fredliga demonstrationer till 20 år fängelse.

Arresteringarna och fängelsestraffen för fredliga aktivister strider mot den internationella konvention angående civila och politiska rättigheter, som erkänner yttrande- och mötesfrihet, som Indonesien ratificerade i februari 2006.

Hendrik Amahorseja

Amerikansk kongressledamot besöker Västpapua

Eni Faleomavaega, kongressledamot och ordförande i US House of Foreign Relations subcommittee for Asia-Pacific och The Global Environment, som engagerar sig för Västapua fick tillstånd att besöka området i slutet av november förra året.

Först kom han till Timika, sedan till Biak. På Biaks flygplats väntade lokalbefolkningen och människor från organisationen LSM på honom. Men man kunde inte hålla något ordentligt möte. Myndigheterna försökte smuggla ut honom genom flygplatsens bakdörrar, men när folkmassan fick veta om det jagade man honom för att få att få tillfälle att prata. De fick prata på gatan en stund.

Slagord ropades

Sedan flögs han ut till staden Manokwari. Liksom i Biak hade människorna i Manokwari förväntat sig att de skulle få träffa honom. Enligt den indonesiska tidningen *Kompas* (28 november) samlades människor under hård polisbevakning för att framföra sitt budskap på Sudarsovägen, som man påstod att Faleomavaega skulle åka förbi på vägen från flygplatsen. Bland slagorden som demonstranterna ropade var: "Speciell autonomi är ogynnsam för folket", "Olösta brott mot mänskligheten" och "Autonomi gynnar bara myndigheterna". Man ropade slagord om en folkomröstning. Faleomavaega stan-

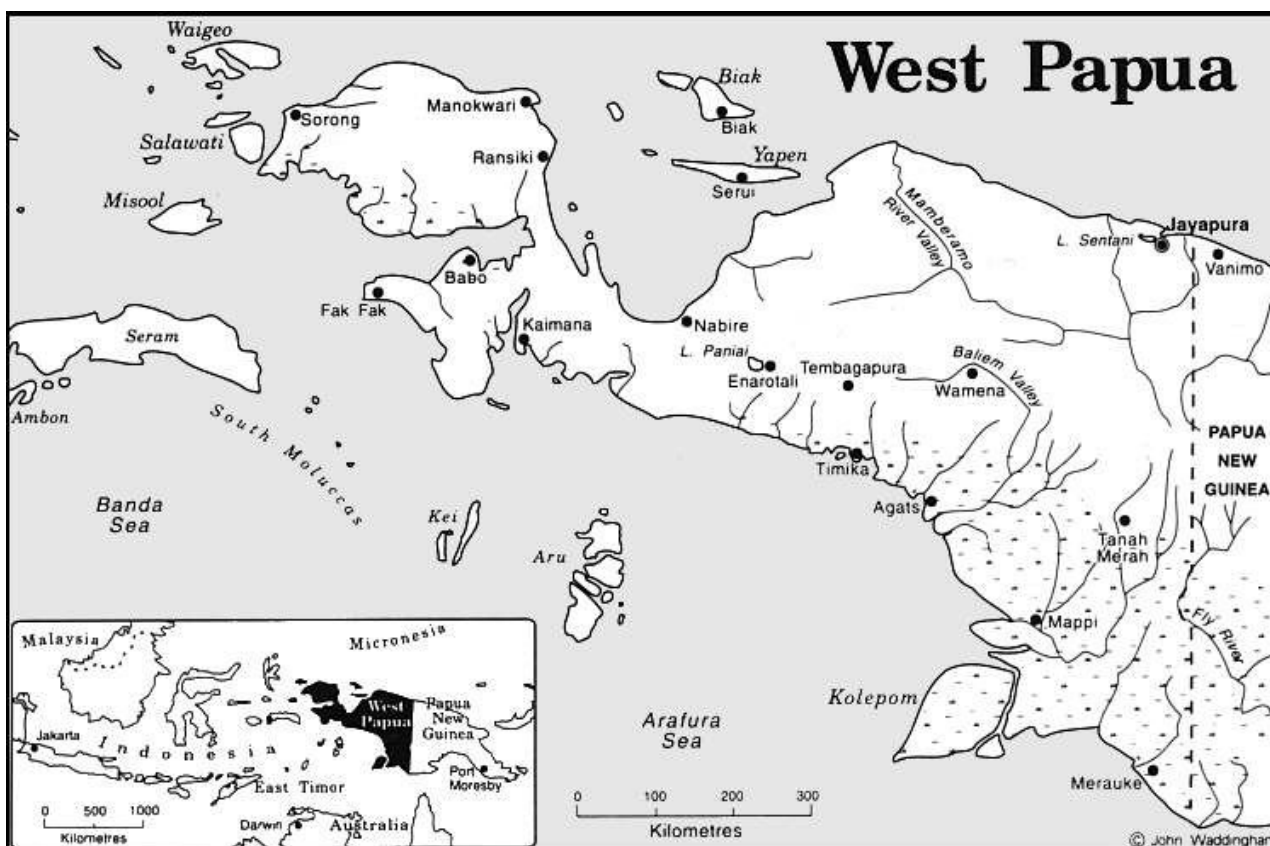
nade inte hos demonstranterna utan kördes förbi till guvernörens kontor. På kontoret träffade han guvernör Seubu, Agus Alue, som är ordförande i Väst-papuas råd, och Tom Beanal. Seubu talade om autonomi medan Agus och Tom underströk svagheterna i den speciella autonomi.

Från Manokwari flög han tillbaka till Timika. Journalister, som väntade på honom, fick inte träffa honom för en intervju. Därifrån flög han till Bali för att delta i miljökonferensen. Han uttalade sig om tredagars-besöket i Västpapua till John Mcbeth från tidningen *Strait Times* den 14 december. Han är tacksam för besöket men eftersom han inte fick komma till Jayapura har han inte besökt Västpapua.

Tillåt besök i Västpapua

I ett brev den 5 mars 2008 till Indonesiens president begär kongressledamoten Faleomavaega tillsammans med kongressledamoten Donald Payne bland annat ett slut på orimliga begränsningar av besök i Västpapua och tillåta amerikanska kongressledamöter, FN-personal och NGO:er att resa till Jayapura och övriga delar av provinsen. (Läs mer på Faleomavaegas officiella webbplats <http://www.house.gov/faleomavaega/>.)

Hendrik Amahorseja

Acehs återuppbyggnad ej problemfri

Återuppbyggnaden av Aceh efter tsunamin i december 2004 betraktas som en succé. En förklaring är att hjälpsatsen efteråt är den största någonsin efter en naturkatastrof. Av de 4.9 miljarder dollar som erhållits för hjälp till återuppbyggnaden har 90% spenderats eller fördelats. Det finns förvånansvärt få uppgifter om korruption.

Osäker fred

En annan anledning till att återuppbyggnaden gått framåt är att fredsavtalet som Rörelsen för ett fritt Aceh (GAM) och Indonesiens regering slöt i augusti 2005 hållit. Uppfattningen finns att det är omöjligt att återuppta den väpnade kampen, men åsikterna går isär i denna fråga. Exempelvis skriver International Crisis Group i sin senaste rapport att "olösta problem mellan Aceh och Jakarta är en tidsbomb".

En representant för NGO (Non-governmental organization) Aceh Kontras Worker Institution hävdade i januari att åtgärder snabbt behövde vidtagas för att bevara freden. "Konflikten kommer sannolikt att blossa upp igen om läget inte förbättras." Kontras rapporterade nyligen att antalet fall av mord, väpnade attacker, tortyr och mordbränder hade stigit från 21 år 2006 till 51 år 2007. Polisen, militären och tidigare GAM-medlemmar misstänks ha legat bakom våldet som krävde 79 dödsoffer. The Communication and Co-ordination Forum for Peace in Aceh, (som ersatt Aceh Monitoring Mission vars medlemmar från bland annat EU-länder åkte hem i

december 2006), anses ha varit oförmöget att stävja det ökade våldet. Andra orsaker till det försämrade säkerhetsläget var avsaknaden av ett tidigt varningssystem för att förebygga konflikt, orättvisa och diskriminerande rättsprocesser samt säkerhetsstyrkornas roll. Polisen var svag och våldsamt. Militären fortsatte att intervensera i socio-politiska frågor.

Till detta kommer att oenighet råder mellan centralregeringen i Jakarta och Aceh om i vilken grad området ska få utöva självstyre. Inom Aceh konkurrerar människor om inflytande, offentliga ämbeten och säkra arbeten. Brottsligheten stiger.

Många olösta uppgifter

Det är en utmaning att skapa politisk stabilitet och varaktig ekonomisk utveckling efter 30 år av konflikt. Att integrera före detta GAM-soldater i samhället är en svår uppgift. Hus och vägar har återuppbyggts i stor skala, men det finns fortfarande människor som bor i tillfälliga läger. Markrättigheterna är svåra att reda ut. Det är en lång väg kvar att gå för att skapa en fungerande elförsörjning.

Gabriel Jonsson

Källor:

Moritz Kleine-Brockhoff, "The shadows of the past," *Asia Pacific Times*, December 2007

Fabio Scarpello, "Monitors Warn Of War In Aceh," *South China Morning Post*, January 12, 2008

110 kyrkor stängda inom tre år

Fem kyrkor i Jakartas förorter ställde in sina gudstjänster den andra mars. Anledningen var att man fick information om att det skulle bli stora demonstrationer organiserade av moskéer mot kyrkorna. Det är radikala muslimska organisationer som brukar dirigera sina medlemmar att demonstrera mot kyrkornas gudstjänster eller för att stänga kyrkorna.

Elizabeth Suria, sekreterare i Shalomkyrkan, informerade att hennes församling hade haft några incidenter, till exempel att man hade dumpat sopor i kyrkans entré och att demonstranter hade blockerat ingången för församlingsmedlemmar att komma in i kyrkan. I december attackerades en kyrka i Sepatan i Trangerang-provinsen av extremister, när den vägrade följa regeringens order att stänga. Även prästens hus vandaliserades och föremål kastades ut.

110 kyrkor stängda

Från år 2004 till 2007 stängdes 110 kyrkor på grund av

radikala muslimska grupper eller lokala myndigheters aktioner. Enligt myndigheternas statistik har 1.025 kyrkor stängts eller förstörts i Indonesien sedan landet proklamerade sin självständighet 1945. Det kan noteras att bara två kyrkor hade stängts eller förstörts under president Sukarnos regeringstid 1945-1966.

Provinser med höga siffror rapporterade incidenter av diskriminering och våld mot kyrkor är Västra Java, Banten, centrala Java, södra Sulawesi och Bengkulu, enligt Kyrkornas råd, Indonesiens biskopskonferens, Indonesiens kommission för mänskliga rättigheter och Wahid Institute, en moderat muslimsk NGO. Av Indonesiens 230 miljoner invånare är 86% muslimer, 8,5% kristna och resten är bland annat hinduer och buddister.

Hendrik Amahorseja

Den leende generalen ler inte mer

Indonesiens exdiktator, general Haji Muhammad Suharto, beskrevs i massmedia under sin glänsande makt-karriär ofta som den leende generalen, eftersom han ofta log. Suharto togs in på det statliga oljebolaget Pertamina's sjukhus i Jakarta den 4 januari 2008. Han hade blodbrist, lågt blodtryck och flera organ i hans kropp fungerade inte. Trots att han vårdades av läkare kunde de inte rädda hans liv. Söndagen den 27 januari, kl. 13:10 lokal tid avled han.

Suharto föddes den 8 juni 1921 i byn Kemusu Argamulya nära staden Yogyakarta på centrala Java. Hans föräldrar skilde sig när han var två år gammal. Därför tog släktingar i byn hand om honom. Efter att ha gått ut mellanstadiet och en religiös skola arbetade han en tid i byns bank.

Militär karriär

Den första juni 1940 skrev Suharto in sig i den nederländska kolonialarmén (KNIL). Han fick militär utbildning i Gombong och befordrades till sergeant. När den japanska armén ockuperade Indonesien under andra världskriget gick han över till Heiho, den japanska armén för indoneser, och befordrades till kapten. När Indonesien proklamerade sin självständighet den 17 augusti 1945 anslöt han sig till den nyproklamerade statens armé, i vilken han blev överste. Efter självständigheten hade Suharto olika höga befattningar inom den indonesiska armén - från bataljonschef, divisionschef och militärattaché i Tyskland till chef för generalstabens strategiska kommando. Den 19 december 1961 deklarerade den dåvarande presidenten Sukarno i Yogyakarta Operation Trikora och samtidigt utsåg han generallöjtnant Suharto till befälhavare för att genomföra denna militära operation. Syftet med den var att befria Väst-papua som då fortfarande styredes av Nederländerna.

Statskuppen 1965

Natten mellan den 30 september och första oktober 1965 gjorde några militärer ur presidentpalatsets bevakningsenhet Tjakrabirawa en operation som avsåg att skydda staten och president Sukarno mot en statskupp av det så kallade generalernas råd. Inom några dagar hade statskuppen slagits ned av trupper ledda av general Suharto.

Suharto blev en mycket viktig figur i kampen om statsmakten. Med hjälp av vissa muslimska organisationer gjorde militären massarresteringar och dödade medlemmar av eller misstänkta sympatisörer med det indonesiska kommunistpartiet och alla dess systerorganisationer. Uppskattningar av antalet dödsoffer överstiger en miljon människor. Hundratusentals människor spärrades in i fängelser och koncentrationsläger runt om i landet för mer än tio år utan några rättsliga processer som bevisade deras brott mot landets lagar och förordningar.

Ett läger som var mycket känt internationellt låg på ön Buru på Moluckerna. Där spärrades tusentals politiska fångar in. Den engelske filosofen Bertrand Russel beskrev massdödandet och massarresteringarna i Indonesien som ”det näst största brottet mot mänskligheten under vårt århundrade”.

President och ekonomisk utveckling

Genom de så kallade 11 mars-instruktionerna 1966 överlämnade president Sukarno sina maktbefogenheter till general Suharto. Suharto förblev Indonesiens president i 32 år.

Suhartos administration dominerades av officerare. Enorma utländska investeringar flödade in, huvudsakligen för att utvinna landets naturtillgångar.

Indonesien fick också bättre tillgång utländska krediter. För att bistå Suhartos militärregim bildades ett särskilt internationellt organ benämnt Inter-Governmental Group on Indonesia (IGGI) bestående av Världsbanken, Internationella valutafonden och en rad industriländer. Krediter från IGGI gavs först 1967 - ungefär 380 miljoner dollar. Därefter växte beloppen till mellan fyra och fem miljarder dollar årligen. I början såg det ut som att landet skulle utvecklas mycket snabbt: BNP steg kraftigt. Vissa bedömare förespände att Indonesien snart skulle bli en tigerekonomi som Sydkorea, Taiwan, Hongkong och Singapore.

Nepotism och korruption

Under 1970-talet var Indonesien den största producenten och exportören av olja öster om persiska viken. Olje- och gasinkomsterna svarade för en stor del av den årliga statsbudgeten, men på grund av utbredd nepotism och korruption försvann en del av inkomsterna. Ett exempel är att under oljekrisen i mitten av 1970-talet, när alla oljebolag i världen uppvisade enorma vinster, så var det bara det statliga indonesiska oljebolaget Pertamina som hamnade i en konkurssituation - det gick med 10 miljarder dollar i förlust. Inga för förlusten ansvariga ställdes inför rätta.

Suhartos fru (Siti Hatinah) fick smeknamnet Madame Fiffy, som betyder fifty-fifty. Det sägs att för varje investering i nästan vilken projekt som helst krävde hon 50% av den som hade investerat. Inte bara frun utan också deras sex barn var involverade i olika verksamheter. Listan över deras affärsverksamheter är mycket lång. I listan över korrumpierande statsöverhuvuden utgiven av FN-organet Stolen Asset Recovery (StAR), daterad den 17 september 2007, finns Suharto överst. Uppskattningarna av hans illegala inkomster från korruption som göms i olika banker runt om i världen uppgår till mellan 15 och 35 miljarder dollar.

Brott mot mänskliga rättigheter

Suhartos brott mot mänskliga rättigheter ägde inte bara rum i samband med statskuppen 1965 utan fortsatte under hela hans presidenttid. Brotten är bland annat bortrövanden och försvinnanden av politiska motståndare och människorättssaktivister i bland annat Java, Västpapua och Aceh. Dessutom dödades ungefär 200.000 östtimoreser i samband med den indonesiska invasionen av Östtimor 1975.

Utmärkelser

Under sin tid som armégeneral och Indonesiens president fick Suharto många inhemska och utländska utmärkelser. Några av de utländska utmärkelsen är:

- The Raja of The Order of Sikatuna (Filippinerna)
- Grand Collier of The Order of Sheba (Etiopien)
- Grand Collier de l'Order National de l'Independence (Kambodja)
- The Most Auspicious Order of The Rajamitrabhorn (Thailand)
- Darjah Utama Seri Mahkota Negara (Malaysia)
- Order Van de Nederlandse Leeuw (Nederländerna)
- Sounderstute des Grosskreuzes (Tyskland)
- Grand Cordone (Italien)
- Grand Gordon Order de Leopold (Belgien)
- Grand Croix de Legion de Honneur (Frankrike)

- Grosser Stern des Ehrenzeichens Für Verdienste um die Republik Österreich
- Pahlavi Order (Iran)
- Grand Cordon of the Supreme Order of the Chrysanthemum (Japan)
- Honour Star Moogunghwa från Sydkoreas scoutorganisation
- Food and Agriculture Organization - Guldmedalj (21 Juli 1986)
- United Nations Population Award - (8 Juni 1989)
- United Nations Education, Scientific and Cultural Organization Avicennamedalj (19 Juni 1993)

Suhartos sista år

När ekonomin stagnerade väckte det stort missnöje bland befolkningen. Man började våga demonstrera i stora skaror mot Suhartos regim. Sedan kom Asiens finanskris. Den försvagade hans regim och den 21 maj 1998 avgick Suharto som landets president.

Han lämnade efter sig ett land med en enorm utlandsskuld på ungefär 230 miljarder dollar. Ekonomin befann sig nästan i en akut krisituation. Tidningen *The Telegraph* (London) skrev den 28 januari 2008 om Suhartos bortgång att han för sina landsmän kommer att bli ihågkommen som en av 1900-talets största mördare och tjuvar.

Hendrik Amahorseja

Hårt straff för RMS:s dansgrupp

I Indonesien firar man ”Harganas dag” - den nationella familjedagen - den 29 juni. Förra året i samband med firandet av Harganas XIV besökte president Susilo Bambang Yudhoyono Moluckernas huvudort Ambon. På stadens Merdekatorg ordnades officiella ceremonier och kultur uppvisades. Gäster var stadens befolkning och provinsens dignitärer. Bland dignitärerna var presidenten hedersgäst.

Flagga visades

Under uppvisningen smög sig den objudna dansgruppen Cakalele bestående av 31 personer upp på arenan och dansade. Varken arrangörerna eller säkerhetspersonalen reagerade. I mitten av uppvisningen visade gruppen den

förbjudna flaggan för Republiken Sydmoluckerna. Dansgruppen arresterades.

Republiken Sydmoluckerna, som brukar kallas Republik Maluku Selatan (RMS), proklamerades den 25 april 1950. RMS förde gerillakrig mot Indonesiens centralregering. I mitten av 1963 arresterades deras ledare Dr. Christian Soumokil och några år senare dömdes han till döden.

Nu har domstolen i Ambon dömt gruppen. Ledaren Johan Teterissa, 45, dömdes till livstids fängelse. Övriga medlemmar fick fängelsestraff mellan 12 och 20 år.

Hendrik Amahorseja

Östtimorkommitténs webbplats har adressen www.osttimorkommitten.se. Där finns den här tidskriften och en mängd annat material om Östtimor, bland annat många länkar till andra webbplatser med Östtimormaterial. Vi lägger också fortlöpande upp översatta nyhetsnotiser om Östtimor, och i viss utsträckning Aceh, på webbplatsen. Du kan lätt se vad som tillkommit på webbplatsen sedan Du besökte den sist genom att klicka på *Nytt på webbplatsen* i högerspaltens meny. I den kan Du också välja *Nyheter* för nyhetsnotiserna.

Östtimormöte

Du och alla andra är välkomna till det Östtimormöte, som Östtimorkommittén planerar att hålla under andra hälften av maj i Stockholm. Någon som under det senaste året varit i Östtimor kommer att berätta om sitt besök. Om Du inte är medlem och vill ha en inbjudan, så ring Tommy Pollák, 08-27 24 27.

Kontakta oss också om Du vill att vi ska medverka med att tala om Östtimor på något möte på Din hemort. Vi kommer gärna och informerar om landet, de senaste händelserna och oss.

Topografisk karta över Östtimor. Enklaven Oecussi i Västtimor är inte med.

Medlemsskap

Medlemsskap i Föreningen ett Fritt Papua och Östtimorkommittén är ett sätt att stödja människorna i Papua och Östtimor. Föreningarna arbetar för att sprida information om Papua och Östtimor och för att det internationella samfundets och särskilt Sveriges stöd till Papua och Östtimor ska öka.

Sätt in Din medlemsavgift i Föreningen ett Fritt Papua, 150 kronor, på plusgirokonto 419 12 84-1 och i Östtimorkommittén, 200 kronor, på plusgirokonto 181 92-5 och ange *Medlemsskap*, namn och adress på talongen.

Självklart kan Du också ringa eller skriva till föreningarna, telefonnummer och adresser finns på sidan 2, för mer information om föreningarna och deras arbete.

Om Du redan är medlem, men ännu inte betalt medlemsavgiften för 2008, så är det nu hög tid att betala den.

Både Föreningen ett Fritt Papua och Östtimorkommittén är tacksamma för ekonomiska bidrag till ovanstående plusgirokonton, märk talongen *Bidrag*.

B

Porto betalt

Avsändare:
Östtimorkommittén
c/o Pollak
Wiboms väg 12
171 60 SOLNA

Kom ihåg att anmäla adressändring.

Kortfakta

Västpapua

Belägenhet	Mellan breddgrad 2 i norr och 9 i söder. Längdgraderna är 130 i väster och 141 i öster.
Yta	421.981 km ² , jämför med Sveriges på 449.960 km ²
Högsta berg	Puncak Jaya 5.033 m ö h (evigt snötäckt)
Klimat	1.800 till 3.000 mm nederbörd/år, 19 till 28° C
Befolkning	2.366.000 (år 2003)
Etnicitet	Ungefär 250 stammar papuaner. Sedan Indonesien övertog administrationen har transmigranter (immigranter) flyttat in från Indonesien (särskilt öarna Java, Madura och Bali).
Språk	Officiellt språk är Bahasa Indonesia, befolkningen talar fler än 300 papuaniska dialekter
Religion	Kristendom, animism och islam
Styrelseskick	Indonesisk administration, Västpapua är numera uppdelat i två (tre) indonesiska provinser
Parlament	-
Huvudstad	Jayapura var Västpapas provins-huvudstad, när Västpapua var en enda provins, och har ungefär 250.000 invånare
President	-
Premiärminister	-
Valuta	Indonesiens rupiah
Näringsliv	Världens största guldgruva och den tredje största koppargruvan ägda av det amerikanska gruvbolaget Freeport McMoRan. Naturgas, trä och plywood exporteras, jordbruk.

Östtimor

Belägenhet	Östtimor är den östra halvan av ön Timor, den östligaste och största av de Små Sundaöarna (Bali, Lombok, Sumbawa, Flores med flera) norr om Australien. Östtimor omfattar också en mindre enklav i den västra, indonesiska delen av Timor.
Yta	14.870 km ² , jämför med Skånes på 11.027 km ²
Högsta berg	Tat Mai Lau 2.963 m ö h
Klimat	Tropiskt kustklimat med mycket regn
Befolkning	924.642 (år 2005), jämför med Skånes 1,15 miljoner
Etnicitet	Ett 30-tal grupper
Språk	Förvaltningsspråket är portugisiska, som bara talas av en mindre del av befolkningen, vars umgängesspråk är tetum. Bahasa indonesia talas också av de flesta. Det finns över 14 ursprungsspråk.
Religion	90% katoliker, 5% muslimer, 3% protestanter
Styrelseskick	Republik med parlamentarism
Parlament	65 ledamöter, Fretilin är största parti
Huvudstad	Dili
President	José Ramos-Horta
Premiärminister	Xanana Gusmão
Valuta	Landets valuta är USA:s dollar
Näringsliv	Naturtillgångarna är olja och gas i Timorsjön söder om ön, guld, silver och mangan. Viktiga exportvarorna är också kaffe och kopra. Viktigaste handelspartner är Indonesien, Australien och USA.

Tommy Pollák